

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wstęp	15
Rozdział I	
Jurysdykcja Trybunału Konstytucyjnego w pluralistycznym systemie prawa	25
1. Uwagi wstępne.	25
2. Model kontroli konstytucyjności prawa w pluralistycznym systemie.	35
3. Jurysdykcja Trybunału Sprawiedliwości w ramach zasady kompetencji powierzonych.	45
4. Jurysdykcja Trybunału Konstytucyjnego do orzekania w sprawach aktów prawa Unii Europejskiej.	51
4.1. Kontrola prawa pierwotnego Unii Europejskiej w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego.	60
4.2. Kontrola prawa pochodnego Unii Europejskiej i granice tej kontroli w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego.	72
5. Proceduralny aspekt kontroli prawa stanowionego z naruszeniem procedury notyfikacyjnej przez Trybunał Konstytucyjny.	78
6. Podsumowanie.	89
Rozdział II	
Sąd konstytucyjny jako sąd krajowy w procesie stosowania prawa unijnego	96
1. Uwagi wstępne.	96
2. Wyłączna jurysdykcja Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej do orzekania w trybie prejudycjalnym.	99

3. Zasada współpracy sądów krajowych z Trybunałem Sprawiedliwości w ramach pytań prejudycjalnych.	105
3.1. Pojęcie sądu krajowego w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości	105
3.1.1. „Sąd” powołany na podstawie prawa	106
3.1.2. Stały charakter organu.	109
3.1.3. Obligatoryjność jurysdykcji organu.	111
3.1.4. Orzekanie na podstawie prawa.	114
3.1.5. Kontradiktoryjny charakter sprawy.	115
3.1.6. Niezależny charakter organu i niezawisłość w zakresie orzekania.	117
3.1.7. Przesłanka niezależności sądów i niezawisłości sędziów w sprawach polskich.	123
3.2. Odstępstwa od wymogów, jakie musi spełnić „sąd” w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości.	134
3.2.1. Organ quasi-sądowy.	134
3.2.2. Wyjątki od kontradiktoryjnego charakteru sprawy.	137
3.2.3. Wyjątki od wiążącego charakteru rozstrzygnięcia.	138
3.2.4. Funkcje orzecznicze organu niebędącego sądem.	141
3.2.5. Organ o charakterze administracyjnym.	142
4. Obowiązki sądów ostatniej instancji i wyjątki wynikające z doktryny <i>acte éclairé</i> i <i>acte clair</i>	144
5. Sądy konstytucyjne jako „sąd lub trybunał” kierujący pytania prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości.	153
6. Trybunał Konstytucyjny jako „sąd krajowy lub trybunał państwa członkowskiego” - uprawnienie czy obowiązek wystąpienia z pytaniem prejudycjalnym.	175
7. Podsumowanie.	190

Rozdział III

Sądy konstytucyjne państw członkowskich wobec jurysdykcji

Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.	192
1. Uwagi wstępne.	192
2. Ewolucja poglądów Trybunału Sprawiedliwości w zakresie związania organów państw członkowskich zasadą pierwszeństwa prawa wspólnotowego (unijnego).	197
3. Poglądy sądów konstytucyjnych państw członkowskich wobec członkostwa w Unii Europejskiej.	216
3.1. Orzecznictwo niemieckiego Federalnego Trybunału Konstytucyjnego	217
3.2. Orzecznictwo włoskiego Trybunału Konstytucyjnego.	232

3.3. Orzecznictwo francuskiej Rady Konstytucyjnej.	248
3.4. Orzecznictwo hiszpańskiego Trybunału Konstytucyjnego.	260
3.5. Orzecznictwo czeskiego Sądu Konstytucyjnego.	271
3.6. Orzecznictwo austriackiego Trybunatu Konstytucyjnego.	278
3.7. Orzecznictwo innych sądów konstytucyjnych.	287
4. Podsumowanie.	295

Rozdział IV

Wykładnia norm konstytucyjnych przyjazna prawu

Unii Europejskiej.	301
1. Uwagi wstępne.	301
2. Zasada wykładni zgodnej z prawem Unii Europejskiej w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości i jej granice.	307
3. Wykładnia przyjazna prawu unijnemu (wspólnotowemu) w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego.	331
3.1. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego w okresie przedakcesyjnym.	331
3.2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego po wejściu Polski do Unii Europejskiej w latach 2004-2016.	343
3.3. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego po 2016 r.	370
4. Poglądy sądów konstytucyjnych wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej.	391
4.1. Orzeczenia wybranych sądów konstytucyjnych państw członkowskich Unii Europejskiej w związku z implementacją decyzji ramowej w sprawie ENA.	392
4.2. Wykładnia przyjazna prawu Unii Europejskiej w orzeczeniach sądów konstytucyjnych wybranych państw członkowskich w innych sprawach.	398
5. Podsumowanie.	419

Rozdział V

Tożsamość konstytucyjna państw członkowskich

a wspólne wartości konstytucyjne stanowiące podstawę

funkcjonowania Unii Europejskiej.	423
1. Uwagi wstępne.	423
2. Pojęcie tożsamości konstytucyjnej w poglądach doktryny prawa i w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego.	427
2.1. Tożsamość konstytucyjna w ujęciu teoretycznym.	427

8 Spis treści

2.2. Tożsamość konstytucyjna w praktyce orzeczniczej Trybunału Konstytucyjnego.	438
3. Tożsamość narodowa w ujęciu traktatowym i orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości.	450
3.1. Tożsamość narodowa w świetle traktatu z Maastricht i poglądów doktryny prawa.	450
3.2. Tożsamość narodowa w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości i opiniach Rzeczników Generalnych przed wejściem w życie Traktatu z Lizbony.	454
3.3. Tożsamość narodowa w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości i opiniach Rzeczników Generalnych po wejściu w życie Traktatu z Lizbony.	459
4. Tożsamość konstytucyjna w orzecznictwie sądów konstytucyjnych wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej.	477
4.1. Tożsamość konstytucyjna w orzecznictwie niemieckiego Federalnego Trybunału Konstytucyjnego.	477
4.2. Tożsamość konstytucyjna w orzecznictwie włoskiego Trybunału Konstytucyjnego.	487
4.3. Tożsamość konstytucyjna w orzecznictwie francuskiej Rady Konstytucyjnej.	500
4.4. Tożsamość konstytucyjna w orzecznictwie czeskiego Sądu Konstytucyjnego.	505
4.5. Tożsamość Konstytucyjna w orzecznictwie innych sądów konstytucyjnych.	513
5. Unia Europejska jako wspólnota oparta na wartościach.	518
6. Podsumowanie.	523

Rozdział VI

Dialog orzeczniczy Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału

Sprawiedliwości.	526
1. Uwagi wstępne.	526
2. Kształtowanie się dialogu orzeczniczego między Trybunałem Konstytucyjnym a Trybunałem Sprawiedliwości.	530
2.1. Zasada przychylności procesowi integracji europejskiej w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego w okresie przedakcesyjnym jako element dialogu.	531
2.2. Konstruktywny dialog w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego w sprawach europejskich w latach 2004-2016.	535

2.3. Dialog czy konfrontacja - orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego w sprawach europejskich po 2016 r.	542
3. Dialog orzeczniczy między sądami konstytucyjnymi państw członkowskich a Trybunałem Sprawiedliwości.	549
4. Naruszenie zobowiązań traktowych przez sądy konstytucyjne i jego skutki.	558
5. Przyjazny prounijny dialog orzeczniczy w ramach pluralizmu konstytucyjnego.	576
6. Wspólne wartości konstytucyjne jako podstawa poszukiwania kompromisu.	582
7. Podsumowanie.	591
Zakończenie.	592
Bibliografia.	601